

HÜRRİYET VE İTİLÂF FIRKASI

- s.3); Rumca diğer bir gazete *Eleftra Pitva* ile Bulgarca *Vesti* gazetesi de idare-i örfiyye kararnameşinin 6. maddesine muğayir hareket ettikleri için tatil edildiler. *Bedâhet*, nu.251-10 (5 Kânun-ı sâni 1327) s.3; nu.254-13 (8 Kânun-ı sâni 1327) s.3. Kapatılan *Tenir-i Efkâr* yerine çıkarılan *Tecelli* (11 Kânun-ı sâni 1327) gazetesi de tatil edildi, (*Bedâhet*, nu.256-15, 10 Kânun-ı sâni 1327, s.3) ve mesul müdürü hakkında soruşturma açıldı, (*Tanin*, nu.1225, 17 Kânun-ı sâni 1327, s.4; *Teşkilât*, nu.195, 17 Kânun-ı sâni 1327, s.4). *Saadet* gazetesi ise 6 Teşrin-ı evvel 1327 tarihli ve 790 numaralı nüshasındaki neşriyattan ötürü kapatılarak hakkında soruşturma açılan bir diğer gazete oldu (*Meşrek*, nu.97, 12 Teşrin-ı evvel 1327, s.4; nu.99, 14 Teşrin-ı evvel 1327, s.4).
- 17 İttihat ve Terakki tarafından çıkarılan *Hak* gazetesinin 75. sayısında (13 Mayıs 1328) Süleyman Nazif'in Arnavutluk'ta isyan eden zabıter aleyhinde, "Mihirdadin Tâci" isimli yazısı çıkmış, bunun üzerine O ve gazetesinin mesul müdürü onar lira para cezasına çarptırılmıştı. Gazetesinde hadiseyi duyuran Lütfi Fikri (*İfham*, nu.276-92, 3 Haziran 1328, s.4) geçmişte bu cezayı elli lira olarak ödeyenler bulunduğu nu (kendini kastetiyor) hatırlatmaktadır. Hak gazetesi hakkında açılan soruşturma için: BBA-BEO, Dosya no.303332.
- 18 Bu husustaki şikâyetler için: Lütfi Fikri, "Bitaraflık", *Teşkilât*, nu.191 (13 Kânun-ı sâni 1327) s.1; Bekir Fahri, "Bitaraflığın Sevaiki" *Teminat*, nu.232 (23 Şubat 1327) s.1.
- 19 Yazının metni için: *Teşkilât*, nu.204 (26 Kânun-ı sâni 1327).
- 20 Bu gibi suçlamalar için: *Tanin*, nu.1238 (30 Kânun-ı sâni 1327) s.4.
- 21 *Teminat*, nu.212 (3 Şubat 1327) s.4.
- 22 Bu yolda bazı şikâyetler için: "İdare-i Örfiyyenin Ref'i, Matbuatın Tazyiki", *Hedef*, nu.276-2 (10 Şubat 1327) s.1.

- 23 Bir tavsiye için: *Tanin*, nu.1074 (15 Ağustos 1327) s.5.
- 24 *Silâh* (Selânik) yerine çıkarılan *Yıldırım* gazetesi de aynı şikâyetlere yol açmıştır. Krs. *Teminat*, nu.314 (25 Temmuz 1328) s.4.
- 25 Bekir Fahri, "Cüzam-ı Matbuat", *Teminat*, nu.231 (22 Şubat 1327) s.1.
- 26 *Teminat* akçesinden şikâyetler hakkında: M.Z., "İttihat ve Terakki'nin Fırıldakları yahut Tarih-i Matem", İstanbul 1328, s.12; *Teminat*, nu.243 (5 Mart 1328) s.1; Ancak tekrar neşrine izin verilen gazeteler için teminat akçesi talep edilmiyordu. *Teminat*, no.301 (12 Temmuz 1328) s.1.
- 27 Kanunda yapılan değişiklikler için: *Düştür* 2, C.4, s.366.
- 28 Bekir Fahri, "Zavallı Emel", *Teminat*, nu.240 (2 Mart 1328).
- 29 Bekir Fahri'nin 8. dipnottaki yazısından naklen.
- 30 BBA-BEO, Dahiliye Giden Evrak, Dosya no. 301 256 (5 Mart 1328).
- 31 *Tanin*, nu. 1397 (7 Temmuz 1328) s.3.
- 32 Lütfi Fikri, "Matbuat", *İfham*, nu.262-78 (20 Mayıs 1328) s.1; Yazar matbuata getirilen sınırlamalar karşısında *Tanin* ve *Sabah*'ın sükküt ettiklerine dikkati çekmektedir.
- 33 "Mebusların Gazete Çıkarmak Hakkı", *İfham*, nu.289-105 (16 Haziran 1328) s.1.
- 34 İhtar, *İfham*, nu.287-103 (14 Haziran 1328) s.1.
- 35 *İfham*, nu.267-83 (25 Mayıs 1328) s.3.
- 36 *İfham*, nu.263-79 (21 Mayıs 1328) s.1.
- 37 Meselâ bkz. *Teminat*, nu.314 (25 Temmuz 1328) s.4; *Tanzimat*, nu.339 (19 Ağustos 1328) s.4.
- 38 Hayat hikâyesi hakkında bilgi için: Ali Çankaya, *Mülkiye Tarihi*, C.3, s.943-944.
- 39 *Bedâhet*, nu.241-1 (21 Kânun-ı evvel 1327) s.1; Z.Toprak yazının ismini "Emirlerimiz" şeklinde veriyor ki doğru değildir.
- 40 "Gazete Tatili Modası" *Meslek*, nu.215-

- 2 (30 Teşrin-ı sâni 1327) s.1; Fazlı Necib'in bu yazıya cevabı ve buna Ahmet Reşit Rey'in yazdığı reddiye için: Nu.216-4 (21 Kânun-ı evvel 1327) s.1.
- 41 "Dün Akşamki Vak'a", *Meslek*, nu.239-26 (24 Kânun-ı evvel 1327); *Bedâhet*, nu.242-1 (27 Kânun-ı evvel 1327) s.1.
- 42 *Tanin*, nu.1219 (11 Kânun-ı sâni 1327) s.4; *Teşkilât*, nu.189 (11 Kânun-ı sâni 1327) s.4.
- 43 *Teşkilât*, nu.190 (12 Kânun-ı sâni 1327) s.3; *Mukavemet*, nu.257-1 (22 Kânun-ı sâni 1327).
- 44 "Bedâhet Gazetesi ve Divân-ı Harb", *Teşkilât*, nu.198 (20 Kânun-ı sâni 1327) s.1; Matbuatın kanununun 11. maddesi muşul müdürlerin yanı sıra makale sahiplerinin de cezalandırılmalarını emretmektedir. Zarar ve ziyân mahkûmiyetlerinde ise gazete veya risâle sahipleri sorumlu tutulmaktadır.
- 45 *Hedef*, nu.275-1 (9 Şubat 1327) s.1.
- 46 *Teşkilât*, nu.201 (23 Kânun-ı sâni 1327) s.3.
- 47 *Teşkilât*, nu.202 (24 Kânun-ı sâni 1327) s.3; *Mukavemet*, nu.259-3 (24 Kânun-ı sâni 1327) s.2.
- 48 İkinci Meşrutiyet'in gazetecilik tarihinde, bugüne kadar üzerinde pek durulmamış da olsa, mesul müdürlerin gazetelerin çıkmasını temin için katlandıkları fedâkarlıklar bakımından dikkate değer bir rolleri sözkonusudur.
- 49 Matbuat Müdürlüğü'nün beyannamesinin metni için: *Mukavemet*, nu.258-2 (23 Kânun-ı sâni 1327) s.2; *Teşkilât* nu.201 (23 Kânun-ı sâni 1327) s.4.
- 50 *Tanin*, nu.1252 (13 Şubat 1327) s.3; *Teminat*, nu.222 (13 Şubat 1327) s.4; *Hedef*, nu.283-9 (17 Şubat 1327) s.2.
- 51 Yeri gelmişken fırkanın, Hürriyet ve İtilâf Kütüphanesi adıyla bir yayınevi kurulduğunu da belirtelim. Firma mensuplarını tanıtmak için basılan ilk risâle Ruza Tefik'e tahsis edilmiştir, (*Filozof Ruza Tefik*, İstanbul, 1428, 16 s.). Ayrıca fırkanın tıpkı l.T. gibi gece dershaneleri açmaya başladığını da biliyoruz, (*İfham*, nu.272-89, 30 Mayıs 1328, s.4; nu.280-96, 7 Haziran 1328, s.4).
- 52 Bu sıralarda kapatılan gazete ve mecmuaların bazılarının isimlerini bir fikir vermesi için sıralıyoruz: *Gidük* ve Rumca *Imroz* (*Meslek*, nu.234-21, 17 Kânun-ı evvel 1327, s.2), *Beyan'ı-hak* (*Bedâhet*, nu.255-14, 9 Kânun-ı sâni 1327, s.3), *İttihat* (*İktihat*, nu.25, 8 Mart 1328, s.4), *Vazife* (*İfham*, nu.269-85, 27 Mayıs 1328, s.3), *Serbessî* (*Tanzimat*, nu.340, 20 Ağustos 1328, s.4), *Cenin* (*Tanzimat*, nu.343, 23 Ağustos 1328, s.3), *Senin* (*Tanzimat*, nu.351, 31 Ağustos 1328, s.4). Kitaplar, mecmualar ve gazeteler hakkındaki yasadik kararlarını ve matbuat mensuplarına verilen cezaları, tamamlamak üzere olduğumuz, "*Türkiye'de Matbuat Yasakları 1908-1918*" isimli araştırmamızda etraflica inceledik.

Suphi Ziya Özbekkan

150182 MUS

Doğumunun 100. Yılında Suphi Ziya Özbekkan

TAHA TOROS

Türk Sanat Musikisi'nin orijinal ustalarından Suphi Ziya Özbekkan, doğumunun 100. yılı vesilesiyle anılıyor. Sanat dünyamızın geçmişini değerlendiren bu olayı yürekten kutlarız. Bu olay, geç-

miş yılların değerlerini yeni kuşaklara tanıtmak gibi kadirbilirliğin güzel bir örneğidir.

Kendisikle, aynı bakanlığın mensupları olarak, Ankara'da uzun yıllar dostluğumuzu sürdürdük.

Suphi Ziya Özbekkan, tevazu denilen, alçakgönüllüğün temsilcilerinden di. Atatürk'ün hayranlık duyduğu besteleriyle, ses sanatçılarının kültür dağıtıcılarını zenginleştirmele tanınır ve sevildi. Ona dair bazı anılar aktarıırken, kısa biyografisine değinirken, temiz ruhuna saygılar sunuyorum.

Musikî Dolu Çocukluk

Dede Efendi'den, III. Selim'den çağın nam parçalar büyük konaklarının pencerelerinden dalga dalga mahalleyle yansırken Suphi Ziya 1887 baharında bir harem odasında dünyaya gözlerini açtı. Bu bakımdan, geçmişi, kültür ve sanat zenginliği ile dopdolu bir aileden geliyor. Babası Büyük Elçilerden ve büyük bestekârlardan Yusuf Ziya Paşa, amcası Hariciye Nazırı Mustafa Reşit Paşa, dedesi yakın tarihimize büyük simâlarından Abdullatif Suphi Paşa'dır. Dayısı kendisinden bir yaş büyük olan, Hamdullah Suphi Tanrıöver'di.

Yukarıda bahsettiğimiz, babası, Yusuf Ziya Paşa, Sultan Hamit döneminin tanınmış elçilerindendi. 1889'da Belgrad Elçiliği'nden Roma'ya, oradan da Paris Elçiliği'ne atanmış bir vezir idi. Oysa, çokça, Vaşington Sefiri olarak tanınmıştır. Sonraları Bakanlık koltuğuna da oturan Yusuf Ziya Paşa'nın (1849-1929) yakın tarihimizeki şöreti, bu resmî görevlerinden dolayı değil, Türk Sanat Musikisi'ne yapmış olduğu hizmetlerden kaynaklanmaktadır.

Yusuf Ziya Paşa'nın, büyüğü Suphi Ziya, küçüğü İbrahim Ziya adlarını taşıyan oğulları, nağmeler ve ud sesleri arasında büyümüşler, Türk musikî sanatının üstatlığına, baba evindeki atmosferin rüzgarı ile erişmişlerdir. Genç yaşta ölen İbrahim Ziya Bey, Türkiye'nin en sihirli ud çalmanı olarak tanınmış, erken ölümlü yüzünden, ağabeyi Suphi Ziya kadar besteler yapamamıştır.

Doğu-Batı Kültürünü Özleştiren Eğitimler

Suphi Ziya Özbekkan, Türkiye'de S ve Avrupa'da yüksek düzeyde öğretim ve eğitim gören, bu iki kaynaklı kültür varlıklarını ustaca özleştirmişini bilen bir aydındı. Ekonomik ve mali konular üzerinde eğitim yapmış olmak-

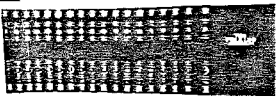
FOLKLOR ve SANAT

YAYIN-ARAŞTIRMA VE ARŞİV MERKEZİ

FOLKLORE & ART

CENTER OF PUBLICATIONS, RESEARCH AND ARCHIVES

Türkiye'de ilk kez bir "hüsnâ kitaplığı" I. cildi doldurdu. Bu süre içerisinde, folklor alanında sürdürdüğümüz aylık *Türk Folkloru Dergisi*, *Folklor ve Etnografya Araştırmaları* 1984 ve 1985 yıllıklarından sonra bunlara bir yenisi daha eklendi: *Türk Folkloru Belleten* 1986/1. Yüzdü iki kitap olacağı ilan ettiğimiz Belleten'in ikinci cildi yakında yayımlanacaktır.

Aynı Bir Başka Hemen

Yurt içi ve dışındaki bilim adamlarının, Üniversitelerin, Araştırma Enstitülerinin kitap ve süreli yayın ihtiyaçlarını karşılamak için çalışılmaktadır. Folklor, Etnoloji, Antropoloji, Tarih, Dil, Sözlük ve Bibliyografik yayınlar adreslere düzenli olarak gönderilmektedir. Döviz alış-verişinin güç olduğu kırm kurullarında da yayınlar, "Exchange" ile karşılıklı olarak sağlanmaktadır.

Bir Nite!

1949-1980 yılları arasında yayımlanan dağıtımını yapmışımız *Türk Folklor Araştırmaları* Derneğinin 30 yıldan oluşan tüm koleksiyonunun mevcudu girişlikte sağlanmaktadır. Bu koleksiyonu edinmek isteyenler lütfen mektup yazıp, teslim suretini belirtmek mektubumuzu beklesinler. En kısa zamanda cevap verilecektir.

FOLKLOR VE ETNOGRAFYA ARAŞTIRMALARI

